

מאמר

כי עמך מקור חיים – ה'תשל"ד

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור ליום הבהיר ה' טבת ה'תשע"ד

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וארבע לבריאה

מאתיים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן

פתח דבר

לקראת יום הבהיר ה' טבת* הבעל"ט — הננו מוציאים לאור (בהוצאה
חדשה ומתוקנת) את המאמר ד"ה כי עמך מקור חיים שנאמר בהתוועדות מוצאי
זאת חנוכה ה'תשל"ד (לפני ארבעים שנה), הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — שני מכתבים (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש", שמכינים עתה
לדפוס).

*

ויה"ר שנוכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו
נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

זאת חנוכה, ה'תשע"ד
מאתיים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן
ברוקלין, נ"י.

(* היום בו "דין נצח" באופן גלוי לעיני כל העמים (בבית המשפט הפדרלי) בנוגע לספרי וכתבי
רבתינו נשיאינו שבספריית ליובאוויטש.

©

Published and Copyright 2013 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5774 • 2013

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חדוה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדוה בת לאה רייזל

בס"ד. מוצאי זאת חנוכה, ה'תשל"ד

(הנחה בלתי מוגה)

כי עמך מקור חיים באורך נראה אור¹. הנה הפירוש הפשוט בפסוק זה [שבו מתחילים כו"כ דרושים של ימי חנוכה, החל מתו"א לרבינו הזקן², וכן דרושי הנשיאים ממלאי מקומו אחריו מדור לדור³, עד לדרושי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו⁴] הוא, שהקב"ה הוא מקור חיים לכל הענינים שישנם בעולם. ועז"נ כי עמך מקור חיים, עמך דייקא, שמורה על דבר הטפל, לפי שענין זה שהקב"ה הוא מקור חיים הוא רק טפל אליו, ובלשון הידוע של רבינו הזקן⁵ לא זהו עיקר האלקות מה שהעולמות מתהווים ממנו. וממשיך בכתוב באורך נראה אור, והיינו, שענין החיים גופא, שיכול להיות באופן של אור או היפך האור, צ"ל באופן של אור, וענין החיים באופן של אור הוא ע"י המשכת האור מבחי' אורך דוקא. ובפשטות הרי זה הענין דנר מצוה ותורה אור⁶, שמאיר את כל ענין החיים, והיינו, לא רק שיוכל לראות את המעשה אשר יעשה ואלה אשר לא תעשינה, אלא עוד זאת, שעיי"ז נעשים חיים מאירים.

(ב) **ויובן** ע"פ המבואר⁷ בפ"י הכתוב: ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב וגו' ובחרת בחיים, דלכאורה אינו מובן, איך שייך לומר על זה ובחרת, היינו, שיש ספק בדבר, כיון שיש טעמים לכאן ולכאן, ולכן יש צורך בבחירה, דלכאורה, כיון שזהו ענין של חיים, הרי ברור הדבר ללא כל ספק שכל אחד ירצה בחיים, ולא שייך לומר על זה ובחרת, בחירה חפשית. ומבואר בזה⁸, שבענין החיים יש חיים אמיתיים הקשורים עם מציאות אמיתית, אך יש גם חיים גשמיים שאינם חיים אמיתיים של מציאות אמיתית, כי, כל דבר גשמי אינו נצחי, וכיון שלאחרי זמן תבטל מציאותו, הרי מובן שאפילו בשעה שישנו במציאות, אין זה חיים אמיתיים

1) תהלים לו, יו"ד. ואילך) והש"ת (סה"מ הש"ת ע' 11 ואילך).

2) מקץ לד, סע"ג ואילך. (5) תו"א מג"א צט, ב. לקו"ת שה"ש ח,

3) ד"ה זה באוה"ת חנוכה שה, א ואילך. א.

4) ד"ה זה תרל"ב (סה"מ תרל"ב ח"א ע' כו (6) משלי ו, כג.

5) ראה סה"מ ע"ת (קה"ת, תשע"ב) ע' (7)

6) ראה ד"ה זה תרפ"ה (סה"מ תרפ"ה ע' (8) נצבים ל, טר"ט.

7) ראה ד"ה זה תרפ"ה (סה"מ תשי"א ע' 141

8) ראה ד"ה זה תרפ"ה (סה"מ תשי"א ע' 141

של מציאות אמיתית. וכידוע הראי' מנהרות שנפסקים אחת לשבע שנים, שגם בהיותם במציאות נקראים נהרות המכזבין⁹, היפך הענין דמים חיים¹⁰ שצ"ל בנוגע לענין טהרת הפרה. אמנם, כיון שלכאורה רואים מציאות של עולם גדול, ובלשון הכתוב¹¹ גדלו מעשיך ורבו מעשיך, ובעיני בשר רואים את ענין הבשר (גשמיות) שבדבר, ואילו בנוגע לענין הרוחניות צריך כמה ראיות והוכחות וכו', וכמבואר בחסידות גופא, ששכל אנושי אינו יכול להשיג מהות הנפש, מהות הרוחניות, כי אם מציאותם בלבד¹², לכן יכול להיות שהאדם יבחר בחיים הקשורים עם גשמיות, ובפרט שנופת תיטופנה שפתי זרה¹³, שזהו ענין שמתוק בתחלתו¹⁴. ולכן יש צורך בציווי ובחרת בחיים, שאע"פ שמצד הבשר ה"ה נמשך לבשר כו', רוח הבהמה היא היורדת למטה¹⁵, מ"מ ירצה להכניס את עצמו (אריינלייגן זיך) ולהתבונן ביגיעת בשר¹⁶ (פארמאטערן זיין בשר) כדי לראות את האמת ולבחור בחיים אמיתיים דוקא.

וזהו גם באורך (דוקא) נראה אור, שאע"פ שרואה אור גשמי, שיש לו תועלת ממנו ומשתמש בו וכו', צריך לידע שכדי שנראה אור לאמיתתו, הרי זה באורך דוקא, נר מצוה ותורה אור. והיינו, שאע"פ שמדובר אודות ענינים גשמיים, שבהם יש צורך לכאורה באור גשמי דוקא, שהרי רוחני וגשמי הם כרחוק מזרח ממערב, ובריחוק גדול יותר, וא"כ, כיצד יוכל להאיר את עניניו הגשמיים באור רוחני. וכן בפשטות, שכאשר צ"ל וברכך הוי' אלקיך בכל אשר תעשה¹⁷ ע"י עשי' גשמית בעוה"ז הגשמי שהוא גם חומרי, הרי לכאורה צריך להתנהג לפי ההנהגות והחוקים שמצד טבעיות הדברים הגשמיים ועד גם לטבעיות הדברים החומריים. ומביא ראי' מדיני התורה, שבעניני מסחר צריך להתחשב במנהג התגריץ¹⁸, ועפ"ז נקבע הקנין או ביטול הקנין ע"פ תורה, דכיון שמדובר אודות עניני מסחר, יש דעה גם לסוחר (דאָרטן האָט אַ סוחר וואָס צו זאָגן), ולא דוקא סוחר יהודי. אך עז"נ כי עמך מקור חיים גו', דכיון

14 כי "אחריה גו'" (שם, ד).

15 ע"פ קהלת ג, כא.

16 ראה תניא פמ"ב (נט, ב).

17 פ' ראה טו, יח. וראה סהמ"צ להצ"צ

קו, א ואילך. קונטרס ומעין מאמר יז ומאמר כה.

18 ראה רמב"ם הל' מכירה פ"ז ה"ו ובמגיד משנה שם. שו"ע חו"מ סר"א ס"ב. ועוד.

9 פרה פ"ח מ"ט. וראה לקו"ש ח"ו ע' 86 ואילך ובהערה 38 שם. חט"ו ע' 427. וש"נ.

10 חוקת יט, יז.

11 תהלים צב, ו. קד, כד.

12 ראה לקו"ת ואתחנן ו, א. המשך תער"ב ח"א ע' תנו. סה"מ תרס"ה ע' קיד ואילך. סה"מ היש"ת ע' 12. ובכ"מ.

13 משלי ה, ג.

שכל ענין החיים הוא עמך, מהקב"ה, הרי מזה מובן, שכדי ללכת לבטח דרכו ותהי' דרכו מאירה, הרי זה באורך דוקא, נר מצוה ותורה אור.

ג) **והנה** פירוש הנ"ל בפשטות הענינים סיבתו הוא בגלל שכן הוא בפנימיות ורוחניות הענינים ועד בענין הספירות (שפשטות הענינים נשתלשלו מה¹⁹), כמבואר בדרושי חסידות²⁰ בפירוש כי עמך מקור חיים, ש"בחי" המלכות שבעולם האצילות שנעשה עתיק לבי"ע נק' מקור חיים דבי"ע, שהכתר הוא מקור ושרש כו' [ולכן, מקור חיים לכל עולמות בי"ע (ששם מתחיל ענין העולמות) הוא בחי' מלכות דאצילות שנעשית כתר (עתיק) לבי"ע], והוא באמת רק בחי' עמך וטפל לבחי' עצמות האצילות, ולכן לא נאמר כי אתה, רק כי עמך". אמנם, אצל איש ישראל יש ענין נעלה יותר, שיכול ליקח לא רק ענין טפל (עמך), אלא גם את האור של עצמות ומהות (האצילות), אורך²¹ (נר מצוה ותורה אור), ובאורך נראה אור, שעיי"ז נראה האור גם בנוגע לעולמות בי"ע ועד לעוה"ז הגשמי [וכמו בהענין שנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים²² דוקא, שענין הדירה הוא שבה נמצא עצמותו ומהותו של הדר בה²³, ועד שיש זמנים שעומד ערום [לא בחוץ ח"ו, כשישנו זולת הרואה, שהרי המלך אין רואים אותו כשהוא ערום²⁴, שזהו היפך ענין המלכות, אבל בדירתו יש זמנים שמתגלה בכל עצמותו ומהותו], באופן שלא יכנף עוד מוריד²⁵, ללא לבושים²⁶, וגילוי זה שישנו בהדירה נעשה בתחתונים דוקא].

וזהו כי עמך מקור חיים באורך נראה אור, שיש בזה ב' ענינים, והיינו, שתחילה נאמר גדלות הענין שהקב"ה הוא מקור חיים של עולמות בי"ע, ואף שזהו ענין של טפל, הרי זה עמך, טפל לך, לעצמות ומהות, שגם זה דבר נפלא (א' גוואלדיקע זאך), עם היותו דבר טפל, ולא זהו עיקר האלקות. ולאח"ז נאמר יתירה מזה, באורך נראה אור, והיינו, שבענין החיים הנ"ל צ"ל ענין האור, והאור האמיתי הוא באורך, נר מצוה ותורה אור.

(23) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' תפט (ועם הוספות כו' – אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תרעט ואילך). אוה"ת בלק ע' תתקצו. המשך תרס"ו ע' ה.
(24) סנהדרין כב, א – במשנה.
(25) ישעי' ל, כ.
(26) תניא פל"ו (מו, א).

(19) לשון אדה"ז בתניא רפ"ג.
(20) תו"א מקץ שם לו, א.
(21) ראה תו"א שם: פ"י באורך לנוכה, היינו כמו בחי' אתה, ולא בחי' עמך".
(22) ראה תנחומא בחוקתי ג. נשא טז.
ב"ר ספ"ג. במדבר פ"ג, ו. תניא רפל"ו.
ובכ"מ.

ד) **ועוד** ענין בזה, כפי שמוסיף רבינו הזקן בסיום הדרוש²⁷ (בפירוש באורך נראה אור): "וגם אנחנו נראה (שנהי' אנחנו עם בני" נראים לפניו לדבר חשוב²⁸), כי מאחר שעל ידינו מתראה האור, הרי אנחנו נראים באור זה כו". והענין בזה, דהנה, המשכת "אורך" לעולמות בי"ע יכולה להיות אך ורק ע"י בני", כמבואר בכ"מ²⁹, שכל העולמות וכל הנבראים (חוץ מבני"י) הם בבחי' עומדים, וכיון שהם עצמם במדידה והגבלה, יכולים להמשיך רק ענין שבמדידה והגבלה. וכדי שיהי' באורך נראה אור, הרי זה רק ע"י בני", כיון שקיבלו התורה ומקיימים מצוות (ודוקא ע"י הקיום שלהם נעשים למצוות³⁰), ולכן על ידם מתראה האור. וימאחר שעל ידינו מתראה האור, הרי אנחנו נראים באור זה" למציאות חשובה כו". וכפי שמסיים: "כמ"ש³¹ ומי כעמך ישראל כו", שהמשכו [שלא נעתק בהדרוש, אם מצד הצנזור או שמלכתחילה אמר כך רבינו הזקן בדיבור] גוי אחד בארץ, שזה מורה על גודל מעלת בני"י לגבי כל עמי הארץ (כולל גם אלו שמקיימים את שבע מצוות בני נח, שיש להם חלק בעולם הבא, כמ"ש הרמב"ם³², וכפי שמבאר ר"ה מפאריטש³³ שחסידי אומות העולם נפשותיהם הם מק"נ), שלא זו בלבד שאינם שוים, אלא שאי אפשר כלל להשוות ביניהם, כי, מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ.

ה) **אמנם** יש ענין נעלה עוד יותר בדבר. ובהקדים, שבכמה דרושים³⁴ הובא מאמר הילקוט³⁵ על הפסוק (כי עמך מקור חיים) באורך נראה אור (כמשנ"ת בארוכה בקיץ שעבר³⁶), משל למי שמדליק את הנר כו' והוא כבה, אמר, עד מתי אהי' מתייגע, אמתין לזריחת השמש ואלך לאורה, כך ישראל כשנשתעבדו במצרים עמדו משה ואהרן וגאלום, חזרו ונשתעבדו בכבל ועמדו דניאל [חנני'] מישאל ועזרי' וגאלום, חזרו ונשתעבדו במדי ועמדו מרדכי ואסתר וגאלום, חזרו ונשתעבדו ביון ועמדו החשמונאים וגאלום, חזרו ונשתעבדו באדום, אמרו ישראל, הרי נתייגענו, נגאלין ומשתעבדין וחוזרין ונגאלין ומשתעבדין, אין אנו

מז, ד (נדפס במאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' קמד).

(34) ד"ה כי עמך תרל"ב ותש"א הנ"ל.

(35) ילקוט שמעוני תהלים רמז תשכו.

וראה גם מדרש תהלים עה"פ.

(36) ד"ה קומי אורי דש"פ תבוא, ח"י

אלול תשל"ג (תור"מ סה"מ מלוקט ח"ד ע' רסו ואילך).

(27) שם לה, ב.

(28) שם, א.

(29) תו"א ס"פ וישב. ובכ"מ.

(30) ראה תו"א מקץ שם.

(31) דברי הימים-א יז, כא.

(32) הלי' תשובה פ"ג סה"ה. הלי' מלכים

ספ"ח.

(33) לקוטי ביאורים על קונטרס ההתפעלות

מבקשין שיאיר לנו כו' אלא הקב"ה כו' (כפי שיהי' בגאולה העתידה שאין אחרי' גלות, שעלי' נאמר ונודה לך שיר חדש³⁷). והיינו, שבאורך נראה אור קאי על הגאולה דעכשיו שהיא גאולה אחרונה שתהי' ע"י משיח צדקנו³⁸, אלא שהבקשה על זה היא בזמן הגלות³⁹, כי, בזמן של גאולה, אפילו כמו הגאולה מגלות כבל וכיו"ב, לא עמדו בני"י במצב של חושך, ולכן אין מקום לזעוק ולבקש באורך גו', כיון שנמצאים במצב של אור, אף שהאור אינו בתכלית השלימות. וכמובן גם מתורת הבעש"ט⁴⁰ (שנאמרה ע"י רבינו הזקן⁴¹ והובאה ע"י רבותינו נשיאינו שלאחריו⁴²) על הפסוק⁴³ כן בקודש חזיתך, הלואי בקודש חזיתך, כמו בארץ צי' ועייף, והיינו, שהענין דצמאה לך נפשי כמה לך בשרי, בכל השטורעם ובתכלית השלימות, הרי זה דוקא כאשר נרגש שנמצא בארץ צי' ועייף. וענין זה אינו שייך בזמן של גאולה, אפילו גאולת עזרא, גאולת מרדכי ואסתר (גאולת פורים) או גאולת חשמונאים, כיון שאין זה מעמד ומצב דארץ צי' ועייף. ומזה מובן (כמבואר בהדרוש³⁹), שפסוק זה נאמר דוקא בזמן הגלות, שזהו מעמד ומצב דארץ צי' ועייף, ולכן זועקים ומבקשים — ופועלים — באורך גו', שהגאולה תבוא ע"י הקב"ה בעצמו, ואז נראה אור לעד ולעולמי עולמים.

ו) ועפ"ז יש לבאר הענין דכי עמך מקור חיים באורך נראה אור כפי שהוא בספירות באופן נעלה יותר. דהנה, נת"ל שמקור חיים קאי על מלכות דאצילות שנעשית כתר לבריאה. אמנם, ענין זה ישנו גם בכללות סדר ההשתלשלות, שמלכות דא"ק נעשית כתר לעולמות ב"ע הכלליים, שזהו מקור חיים של כל סדר ההשתלשלות. אך גם על בחי' זו נאמר כי עמך מקור חיים, שזהו רק עמך, טפל ובטל כו'. ואילו בני"י ע"י התומ"צ פועלים הענין דבאורך נראה אור, היינו, שלוקחים את האור של הקב"ה בעצמו, עצמות ומהות ממש, ועי"ז נראה אור עד למטה (כנ"ל ס"ג).

37) תורה ה"ג ונאמר — פסחים קטז, ב (42) ראה דרך חיים ע' 75. תו"ח משפטים (ממכילתא בשלח טו, א).
 38) רד"ה כי עמך תש"א שבהערה 4.
 39) ראה גם ד"ה כי עמך ה'ש"ת שם.
 40) ראה כתר שם טוב בהוספות סס"ד.
 41) רש"י.
 42) לקו"ת ואתחנן ח, א. דרושים לשמע"צ צב, ב. שה"ש נ, ריש ע"ג.
 43) רפח, ב. חצר, ג. סה"מ תרס"ט ע' קה. המשך תער"ב ח"א ע' תקכה. ח"ב ע' תתקצג. רד"ה כי עמך ה'ש"ת. סה"מ תרפ"ט ס"ע 121 ואילך.
 44) תהלים סג, ג. וראה זח"ב קמ, סע"א ואילך.

והענין בזה, כבפשטות הענינים, שע"י תומ"צ לוקחים מהותו ועצמותו ית' ממש, שזהו"ע אשר קדשנו במצוותיו וצונו, מצוה לשון צוותא וחיבור⁴⁴, וכמבואר בתניא⁴⁵ בפירוש אשר קדשנו במצוותיו, שהעלנו למעלת קודש העליון ב"ה שהיא קדושתו של הקב"ה בכבודו ובעצמו, שזוהי קדושת העצמות. וכידוע המבואר באוה"ת⁴⁶ בפירוש מאמר המדרש⁴⁷ על הפסוק⁴⁸ קדושים תהיו גו', יכול כמוני, ת"ל כי קדוש אני, קדושתו למעלה מקדושתכם, שאף שבתחילה הרי זה באופן שקדושתו למעלה מקדושתכם, הנה עי"ז שקדושים תהיו, מגיעים סוכ"ס לקדושתו שלמעלה מקדושתכם, שגם היא נמשכת בקדושתכם. ואדרבה, כיצד נעשה הענין דקדושתו, שמורה על השייכות לסדר השתלשלות [שהרי קדושה היא לשון הבדלה (כמ"ש בתניא⁴⁵)], והרי הבדלה שייך לומר רק על ענין שיש לו איזה שייכות כו'], הרי זה ע"י ישראל, כמאמר⁴⁹ במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, והרי על נשמותיהן של צדיקים נאמר⁵⁰ נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, כתורת הבעש"ט⁵¹ שישראל הנקרא אדם הוא בצלמנו כדמותנו, באותו צלם וצורה שהי' נחקק במחשבה הקדומה, וכמבואר בתורת הרב המגיד⁵² שזהו כמשל אדם שיש לו בן, שאף שהבן עבר מכנגד פניו והלך מאתו, עכ"ז נחקה הצורה של הבן במחשבה של האב, אבל בהש"י שייך זה לומר אף קודם שנבראו ישראל, שהי' נחקק צורתם במחשבה, כמו שאמרו רז"ל⁵³ ישראל עלו במחשבה, כי אצלו ית' העבר והעתיד שוים. וכמשנ"ת בארוכה⁵⁴ החידוש בזה, שקודם הבריאה נחקק במחשבה גם קיום התומ"צ בעשי' בפועל, כיון שלמעלה אין כח חסר פועל (כמבואר בכ"מ)⁵⁵, והיינו, שאין לומר שהחידוש הוא שאצל הקב"ה הי' הוה ויהי' כאחד, ולכן יודע שנשמותיהם של צדיקים יקיימו מצוות, דמאי קמ"ל, אלא החידוש הוא, שגם מה שנפעל ע"י עשי' בפועל למטה דוקא, הרי זה ישנו כבר כפי שבנ"י הם בצלמנו כדמותנו, שזהו הצלם והדמות דנשמותיהם של צדיקים כפי שהם בעצמות ומהות.

44) ראה לקו"ת בחוקתי מה, ג. מז, ב.	45) כש"ט סרמ"א.
45) פמ"ו (סו, א).	46) אור תורה ס"ו.
46) ראה אוה"ת קדושים ע' קה ואילך.	47) ב"ר פ"א, ד.
לקו"ש ח"ב ע' 91.	48) ד"ה שירי המעלות ממעמקים דיום ב' דר"ה שנה זו.
47) ויק"ר פכ"ד, ט.	49) פרדס שערי יא (שער הצחצחות) פ"ג.
48) ר"פ קדושים.	הובא ונת' בסהמ"צ להצ"צ מצות האמנת
49) ב"ר פ"ח, ז. וות רבה פ"ב, א (ג).	אלקות פי"א. ובכ"מ.
50) בראשית א, כו.	

וזהו כי עמך מקור חיים באורך נראה אור, שאע"פ שגם בחי' מלכות דא"ק שנעשית כתר לבי"ע הכלליים (מקור חיים) היא רק עמך וטפל כו', הנה ע"י תומ"צ לוקחים את האור דעצמותו ומהותו ית', אורך, ובאורך נראה אור עד למטה, לאחרי שהנשמה ירדה ונתלכשה בגוף, כדי לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

(ז) **וזהו** גם מ"ש בסיום הדרוש בפירוש באורך נראה אור, שגם אנחנו נראה מאחר שעל ידינו מתראה האור כו' (כנ"ל ס"ד), היינו, שכל הענינים נעשים ע"י בני, וכמבואר בהדרוש⁵⁶ בפירוש מ"ש⁵⁷ המשפילי לראות בשמים ובארץ, שזה שהקב"ה משפיל את עצמו כביכול הרי זה ע"י בשמים ובארץ, דקאי על עבודת ישראל ברצוא ושוב, שזהו"ע שמים וארץ⁵⁸ כפי שהם בעבודה שבלב, הנסתרות להוי' אלקינו⁵⁹, ומזה נמשך גם והנגלות, ו"ה נגלות, תורה ומצוות⁶⁰, שזהו"ע שמים וארץ⁶¹, שתורה היא בחי' שמים, כמ"ש⁶² הלא כה דברי כאש, והמצוות הם בחי' ארץ, לפי שנתלכשו דוקא בענינים גשמיים, ציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף גשמי וכו'. וזהו שגם אנחנו נראה מאחר שעל ידינו מתראה האור כו', כיון שע"י בני נעשה כל הענין, החל מההמלכה בנשמותיהן של צדיקים, ועד לעשיית הדירה לו ית' בתחתונים ע"י לימוד התורה וקיום המצוות כפשוטם.

והמעשה הוא העיקר⁶³, לעסוק בזה באופן דהולך ומוסיף ואור, ילכו מחיל אל חיל (שעי"ז פועלים) יראה אל אלקים בציון⁶⁴, ועי"ז פועלים שלום בעולם, כפי שהרמב"ם מסיים הלכות חנוכה, שכל התורה (לא) ניתנה (אלא) לעשות שלום בעולם, וכמ"ש⁶⁵ הוי' עוז לעמו יתן הוי' יברך את עמו בשלום.

61) ראה תו"א שם. וראה שם לה, א.
62) ירמי' כג, כט.
63) ראה אבות פ"א מי"ז.
64) תהלים פד, ח.
65) שם כט, יא.

56) תו"א שם לד, ד.
57) תהלים קיג, ה.
58) ראה תו"א בראשית ב, ב.
59) נצבים כט, כח.
60) ראה תניא אגה"ת ספ"ד. ובכ"מ.

הוספה

א

א דאדר שני תשי"ח

הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ וכו' הר"צ שי' שוסטערמאן
שלום וברכה.

ע"פ פקודת כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א שלוח לו בזה מאמר השיך לענין
שעליו שאל.

מענה על מכתבו יקבל ימים אלו.

בהזדמנות זו אביע תמי' שלי על שאינו משתדל בהפצת הסי' חנוך וגם הסי'
דא"ח שהו"ל ע"י קה"ת, אם ע"י עושי רצונו או באופן המתאים בהשפעה שלו
בעצמו, וכבר הורה הנסיון את גודל התועלת שיש לקוות ע"י' אם מיד או עכ"פ
במשך הזמן.

מוסג"פ מורה שעור שהו"ל זה לא כבר.

באיווי כטי"ס

הרב מנחם שניאורסאן

ב

כה מנחם אב תשי"ח

הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ וכו' מהר"י שי' ראָדאל
שלום וברכה.

במענה על מכתבו

נתעכב שילוח הספרים שביקש, כי רק זה לא כבר יצאו מביה"ד, והיום
או מחר בבקר נשלחים אליו.

אולי ישתדל גם בחינוך הגדולים בשנים ובגוף, שיחנכו עצמם ע"י לימוד ספרי
וקונטרסי דא"ח שהו"ל כי הקונים ממדינתו הולכים ומתמעטים מזמן לזמן.

א

נשלח על נייר המכתבים של מחנה ישראל.
הר"צ שי' שוסטערמאן: שיקאגא. אגרות נוספות אליו — אג"ק חט"ו אגרת היתו, ובהנסמן
בהערות שם.
מורה שעור: לשעורי למוד בספר התניא, כפי שנחלק לימי השנה.

ב

נשלח על נייר המכתבים של המל"ח.
מהר"י שי' ראָדאל: מאַנטרעאַל. אגרת נוספת אליו — אג"ק ח"ד אגרת א'קצט.

ויהייר שתקוים הבטחת רז"ל בפרט על אחרי טו מני"א כל המוסיף
מוסיפין לו,
בפ"ש כל החבורה

הרב מנחם שניאורסאן

ג

חג הגאולה תשי"ט

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"מ וכו' מהור"ז שי טאובל
שלום וברכה.

במענה על מכי מכיח מ"ח ווא"ו כסלו.

(א) מוסגי"פ הקונטי' ליט"כ שהו"ל זה עתה והוא לזכות בו את הרבים.
(ב) מוסגי"פ שני עקז' פוטו מהמכ' ע"ד קונטרס התפלה והעתקת השיחה
יש מתאוננים.

(ג) הקונטרס למ"ד אינו בנמצא לשילוח ובטח ידוע להם שהוא הוא
המאמר הנה אנכי כורת ברית תרפ"ד וכן ג' סעיפים הראשונים שלו נדפסו
בהקריאה והקדושה כסלו תשי"א ואולי ישנם אצלם.

הט"ו תרמכן שלו לנפנה נסתדר.

בפ"ש כהדו"ש בברכת חג הגאולה

הרב מנחם שניאורסאן

הבטחת רז"ל .. אחרי טו מני"א כל המוסיף מוסיפין לו: ראה תענית בסופה.

ג

מהור"ז שי טאובל: אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"א אגרת ז'תתכד, ובהנסמן בהערות שם.
הקונטי' ליט"כ: ה'תש"ט (קונטרס סא). נדפס לאח"ז בסה"מ תש"ט בתחילתו.
פוטו מהמכ' ע"ד קונטרס התפלה: אולי הכוונה למכ' כללי של כ"ק אדמו"ר מהור"ז מיום א'
ד' שבט תרפ"ח, בו "פונה" ... אל כל אחד ואחד מאנ"ש והתמימים יחיו ביחוד, בכל אתר ואתר,
כי ילמדו את המאמר קונטרס התפלה בחבורה, וכן כל אחד לעצמו, עד כי יהיו הענינים האמורים
בו שגורים בפיו, וקבועים במוחו ולבו כו"ל. — צילום כתי"ק של המכ' נדפס בשעתו (וכן
בראש סה"מ תרפ"ח), ולאח"ז נעתק באג"ק שלו ח"ב אגרת שנו (ע' יט ואילך; ובהנסמן שם).
והעתקת השיחה יש מתאוננים: אולי הכוונה לשיחת ה' אייר תרפ"ט, המתחיל "ישנם
המתאוננים לאמר: שנפלים להם מחשבות רעות כו"ל (ובהמשך השיחה שם מביא מקונטרס
התפלה). — נדפסה בסה"ש תרפ"ט ע' 70 ואילך.

הקונטרס למ"ד: קונטרס חג הגאולה יביג תמוז תרצ"ה — מאמר ד"ה אם רוח המושל
תרפ"ד, "ללמוד ברבים בימי חג הגאולה י"ב וי"ג תמוז תרצ"ה" (נדפס בסה"מ קונטרסים ח"ב
שנו, א ואילך. תרפ"ד ע' טז ואילך; ע' שמה ואילך).

המאמר הנה אנכי כורת ברית תרפ"ד: נדפס בסה"מ תרפ"ד ע' רד ואילך. וראה הנסמן שם
ב"מפתח המאמרים" שבתחילת הספר.

הט"ו תרמכן [=שקלים] שלו לנפנה [=למעמד] נסתדר: ראה גם אג"ק ח"ג אגרת תכה.

לזכות

הילדה **אסתר** שתחי'
נולדה כ"ו כסלו, ב' דחנוכה, ה'תשע"ד

ולזכות אחיותיו ואחי'
רחל, ישי הלוי ואדל שיחיו

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' **שלמה הלוי** וזוגתו מרת **חנה** שיחיו **קליין**

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' **משה הלוי** וזוגתו מרת **מנוחה קריינדל** שיחיו **קליין**

הרה"ת ר' **יצחק דוד הכהן** וזוגתו מרת **פייגא** שיחיו **ראָזנבערג**